

RØÐA Dion Nolsøes, løgtingsmann, undir fíggjarlógarviðgerðini

Eg fari at loyva mær at veita landsstýrinum mína tøkk fyri hesi trý árin, ið farið eru.

Eg dugi ikki við mín besta vilja at skilja andstöðuflokkarnar, tá ið teir tala sum einki var komið av skatti. Ti alt fólk í Føroyum talar í dag um, hvussu ótrúliga nógv ið hent er, síðan hetta landsstýrið tók við.

Fólk tala um og gleðast yvir:
fólkapensjónina,
alamispensjónina,
einkjupensjónina,
forsorgarhjálpin, til treingjandi, ið ikki koma undir pensjónarlógina, hækkingina av barnaforsorgarpeninginum,
stundningin uppá 80—60 kr. fyri barnið undir forsorgaraldrinum.

Gleðin er ikki minst yvir:
hækkingina av arbeiðsmannalønini uppá 41 oyru um tíman og arbeiðskvinnulønini tilsvandandi.

hækkingina av fiskimansins minnstuløn frá 650 til 900 kr. og tá stóru hækkingina av lúskoðinum til útróðramenn í Føroyum sum í Grønlandi.

Tað var óført, einstandandi væl vundið at fáa hasar 6 havnirnar aftrat í Grønlandi við stórum veiðioki innanfyri sjómarkið.

Hvønn týðning hevur ikki samarbeiðið við grønlandska handilin longu havt, bæði hvat ið viðvíkur útróðrinum og arbeiðinum á landi har uppi, men ikki minst viðvíkjandi tí fiski, sum grønlandingar hava sent heim til Føroyar at turka, ið kanska hevur givið fast í milli ónina í arbeiðsløn í Havn og á Skála.

Og hvønn týðning kunnu ikki tey rætt indí, sum landsstýrið hevur vundið aftur í Íslandi og Noregi, koma at hava fyri okkara fiskiskap. Nú kunnu fiskifør okkara aftur fara at royna inn at 4 millamarkinum við snella og snøri á Norðlandi, Eystlandi og Suðurlandi og einum parti av Vestlandinum, tí stórsta partinum, og nú kunnu øll okkara fiskifør á stórum strekkjum fiska við øllum greiðum inn at 6 millamarkinum í Noregi.

Tað, at vit hava vundið aftur hestveldugu veiðioki aftrat tí, sum vundið er í Grønlandi, verður kanska í longdini at koma at hava mest av øllum at siga fyri okkara fiskimenn og harvið alt fólk í Føroyum.

Eisini tað, at vit veruliga hava vundið 12 millamarkið yvir fyri øllum tjóðum innan Bretum, fyri hvørjum 6 millamarkið er í gildi til 27. apríl í ár, tá ið teir eisini koma undir 12 mila markið, vil ikki koma at hava tann minsta týðningin fyri okkara fiskiskap við Føroyar.

Alt hetta eru vunnin mál undir hesum landsstýrinum.

Men hvat siga menn til skipafloktan, ið er komin, og sum er við at koma!

Tað er ikki eiti á at kunna venta ella tað sum betri er vera vissur í at vit inni útgingin av 1963 hava fingið einar 66 av hesum stásisligu linubátunum!

Men hesum ódnartokum, ið Føroyingar hava gjørt undir hesum landsstýrinum, við tess fyriskipan og veitan til vega av teimum 90 % av peninginum, prisa allir rettsinnaðir menn.

Tað, sum her fer fram, er á hvørjum munni kring allar Føroyar, og gleðir og fróir í hvørjum einasta heimi.

Og tá ið vit hava fingið øll hesi veiðibambodini og fingið bygt tey flakavirki og onnur virki, sum landsstýrið hevur gjørt møgulegt at fáa lán til upp til 90 %, muni vit fara at vera nær at hava bast arbeiðsloysinum! harra Erlendur Patursson, biða bara, tað verður ikki leingi, so ævintýrliga skjótt, tað hevur gingið hesi 3 árin!

At hava lagt grundarlag fyri at kunna basa okkara stórsta og ringasta fíggjanda, arbeiðsloysinum, haldi eg vera ikki minni enn eitt bragd, sum Føroya fólk má vera landsstýrinum ógvuliga takksamt fyri.

Ja, hesar lánskipanir, sum lögmaður greiddi frá, at landsstýrið hevði veitt til vega, kunnu koma at hava og hava longu havt almikið at týða fyri okkara vinnuliv. Eg hugsi um ægnsuðvklingslógina, statsins garanti fyri eitt lögtingsløn uppá 20 mill. í 5 ár, Ostifternes Kreditforenings komandi længeving í Føroyum til húsbýgging, fyrst í Havn og síðani aðrastaðni, har ið matrikkulerað er. Eg fari at biðja okkara góða landsstýrið streingja á felagið um ikki at biða við at víðka stítt lánvirki til Vágs, Tvøroyri og øll onnur pláss, har ið matrikkulerað er og tekniskt greitt at veita kreditfelagsløn. Vit treingja so harðliga til hesa længeving. Eg vóni, at diskontoin fer niður aftur, so renturnar kunnu vera hampilgar, ja, bilgiri enn við øðrum lánun.

60 milliónir í sjúkrabúbygging!
Hvør hevði droymt um tað? Og stáurin leggur alt út undir byggingini. Tað er gott gjørt! Gott forhandlað, líkamikið! Og so tá ið lógt er at byggja, fáa vit okkara part yvirdrignan sum eitt langfreistað státsløn. Kann tað óndast betri! Sinnissjúkrahúsið, tær 41 milliónurnar, rindar stáurin einsamallur, og hann rindar allan tann dýra rakstur av hesum hospitali. Frálík sjúkrabúhús á Tvøroyri og í Klaksvík og so hesi bæði aftrat — tá stendur væl til við sjúkrabúhúsum. Tað er gott, og tað frongdist til, sanniliga gjørdi tað tað.

Onnur stórbygging er í gongd ella á trappuni — maskínskúli — vit hava fingið ein stásiligan sjómannsskúla bygðan rætt nú — studentaskúli við kostskúla — læraraskúli við venjingarskúla — flakavirki — skipasmíður og meiri. Stór tunnelarbeiði og vegarbeiði eru í gongd.

Játtanir til havnabýgging víða um Føroyum fyriliggur og eru klár at gerast, so brátt kommunurnar finna tíðina vera koma at fara undir arbeiðini, og projektini eru gjord av okkara verkfrøðingsskrivstovu ella øðrum verkfrøðingskrefum.

Hevði nú bara farið og borið til at fingið biligan pening til lán til tann stóra vegaplanin, sum landsstýrið hevur fingið útarbeitt, tí so var bindilið bygda- og oyggja millum fullfíggjað, og so høvdu smáplássini eisini fingið møguleika at driðið fiskiskap sum ongantið áður. Og so kanska flytanin frá smáplássunum hevði steðgað ella minkað stórliga. Og tá var nógv vundið!

Eg fari at enda at loyva mær at minna háttvirða ting okkara á týðningi av at fáa Vágseiði bygt út ella gjørt istand aftur, at fáa gjørt vegin millum Vág og Høvi og Vág og Sunnbæ, Vikarbyrgi og Loprar. Og ikki at gloyma Pollin í Sunnbæ! Hann má nú verða gjørdur! Høvs havnin má verða játtad í hesari setu. Eg veit at nú er projekt ið hesi projektini lógu. Nýggjan Smiril megu vit í Suðuroynni fáa játtadan nú. Landsstýris-málið um bygging av honum vóni eg verður samtykt nú.

Eg takki fyri orðið!

Landsstýrið—andstöðuflokkarnir

OG

ALMENNUN LØNIRNAR

Undir fíggjarlógardaskiftinum hoyrdu menn, hvussu andstöðuflokkarnir, serliga tjóðveldisflokkurin, kastaðu landsstýrinum fyri, at tað hevði sett tær almennu lønirnar í topp, meðan lønirnar hjá arbeiðsmönnum og fiskimotnum lógu á botni.

Hetta varð afturvist av t. d. lögmanni, ið greiddi frá, at lønarásetingin var farin fram í viðgerð og samtykki av øllum flokkum.

Tá ið landsstýrið uppskotið, ið skar topparnar av, var felt, var samtykt at seta eina lønarnevnd sum eina millumtinganevnd, ið til seinasta vár skuldi leggja fram uppskot til eitt lønarlag.

I hesi nevnd vóru allir flokkar umboðaðir eftir styrki, men tó soleiðis, at javnaðarflokkurin, ið átti tveir nevndarlím, gav annan frá sær til sjálvstýrisflokk.

Henda nevndin kom so fram við einum einmæltum uppskoti, ið var samtykt av øllum flokkum.

I hesum lógaruppskoti vóru lønir tænastumanna settar.

Tað er so stutt í landsstýrið, men allir flokkar; eisini tjóðveldismenn og fólkalokksmenn, ið allir á tingi greiddu atkvøðu fyri hesum lønarásetingum.

Hemming Jespersen og Erlendur Patursson, ið undir fíggjarlógar orðadráttinum lupu so harðliga á landsstýrið og serliga lögmannin fyri tænastumanna lønirnar við brisli um, at lögmaður og landsstýrismennirnir høvdu gjørt hetta fyri at nora at sær sjálvum — eisini hesir báðir tjóðveldismennirnir greiddu atkvøðu fyri tænastumannalógini.

Tað mátti verð synd at sagt, at uppskotið var at nora um »landsstýrismanná bjólgarnar«. Hvør av landsstýrismonnum vóru í løn settir niður um vanligar fulltrúar, og lögmaður settur væl niðan fyri skrivstovustjóran. (Einki annað land í verðini lønarsetur landsstýri sitt so lágt).

Afturat hesum vóru teir í landsstýrinum, ið samstundis vóru vald'ir lögtingsmenn, skerdir við 4000 kr. í teirra lögtingsmannaløn.

Lønin hjá landsstýrismonnum er stívar 24000 kr. og hjá lögmanninum stívar 28000. Og hava teir sum samsýning fyri at nýðast at halda hús — hava hús — á tveimum plássum eitt vírgjald uppá 4000 kr. Onkur hevur illgitt, at lögmaður og landsstýrismennirnir ikki rinda skatt av lønum sínum og húsavirgjaldirum. Hetta er ikki beint. Teir rinda skatt av hvørjum oyra, bæði lønini og húsavirgjaldirum.

Soleiðis sær sannleikssvarið út til lønarliggitanina móti Landsstýrinum.

Viðvíkjandi starvsmannalønunum liggur landið soleiðis:

Skrivstovan — ikki landsstýrið — skal seta uppskot fram og leggja tað fyri lønarnevndina, har ið allir flokkar eru umboðaðir. Lønarnevndin viðgerð hetta uppskot og handar tað víðari til landsstýrið í tí liki, hon hevur givið tí. — Landsstýrið ger sínar v.ðmerkingar og sendir uppskotið til fíggjarnevndina til endiliga avgerð.

Tað er so stutt lønaráðið og fíggjarnevndin, har ið allir flokkar eru umboðaðir, sum í veruleikanum eru ásetarar av lønum starvsmanna.

Og tað er eingin loyna, at t. d. fólkalokksmenn, tá ið talan er um onkran hjá teimum, taka serstöðu og krevja lønina hegrei enn skrivstovustjórin og leiðarin av víðkomandi deild hava hildið avvarandi persón verð verðan og rættindan til. Og tilíku tilfelli er fólkalokksmaðurin fylgdur av tjóðveldismanninum.

Viðvíkjandi arbeiðsmannalønunum er at siga:

Tá ið stóð í botni hjá Føroya arbeiðsmannafelag, og tað stóð fyri falli, legði lögmaður inn á ting uppskot, ið gekk arbeiðsmönnum á móti í teirra ógvuliga beskedna kravi.

Andstöðan var so horð, at fyrsta atloga hjá lögmanni miseydnaðist.

So varð aftur sett uppskot fram. Heldur ikki hesa ferð bar til. Hesa ferð dattu fleiri tjóðveldismenn frá, har millum Erlendur Paturssonur og Hemming Jespersen.

Vit vita, at Erlendur Patursson og tjóðveldismenn einki dáma at fáa hesa gerð sína »rivna í nasarnar«, og royna at umbæta seg.

Men tað batar einki. Henda gerð teirra fór fram fyri opnum húrðum. Formaður Føroya arbeiðarafelags og aðrir umboðsmenn fyri arbeiðararnar vóru til steðga uppi í tingsalinum.

Teir standa sum krövnitil.

Men so legði Havnar Arbeiðsmannafelag á av nýggjum, og tá eydnaðist tað arbeiðarunum at vinna stórsigur í mun til tað, ið arbeiðararnir eru vanir at vinna í lønartræti.

Teir vunu ein lønarbata upp á 44 oyru um tíman. Kvinnurnar vunu í størri prosentligum mun enn komu ikki á javnis við menninar í tímaløn fyri sama arbeiðið.

I almennum stovrum hava kvinnurnar vundið somu lønarómdir sum menninar.

I tí privata standa tær enn langt aftan fyri menninar í løn. Serliga stórir er munurin í handlun og privatvirkis skrivstovum.

Uppihaldsdeild

I NYGGJUM, VOKRUM HÚSUM

Seinrapartin í gjár fór fram vígslan av teirri nýggju uppihaldsdeildini á Dronning Alexandrines Hospitali. Væl av fólkum var boðið til stutta samkomu í teim nýggju húsum heimanfyri hospitalbyggingarnar í Havn.

Formaðurin í sjúkrabústýrinum, M. Wahl, ríkisumboðsmaður, helt roðu, har hann segði frá byggingini og ætlanini við hesi deild, sum verður flutt oman í úr Høydølum. Eisini landslekrin, lögmaður og deildarlækni Jensen røddu eins og umboð fyri teir, ið bygt hava og skipað fyri byggingini.

Hetta eru hugnalg holi, ljós, og sera væl eru litiðir valdir, standa væl saman og gera sitt til, at ein hugni og frið er yvir hesi nýggju deild.

Hetta nýggja liðið í tí stóru hospitalbyggingini saman við brótsjúkradeildini er nú at kalla lokið, og tann sum hevur havt høvi at sigga húsin, vil skjótt verða samferdur um, at har er alt tað besta gjørt fyri tey, ið skulu vera har.

Frá handverksmeistarunum handaði Leif Mohr bygginginum 2 vakrar myndirar við føroyskum landsløgum.

»LEIVUR OSSURSSON«

Løgtingið hevur í vikuni samráðst um teir møguleikar, ið liggja fyri við »Leivur Ossurssyni«. Støða er nú tækin, og er hon tann, at lögtingið keypir trolarnar og rekur hann.

Felagið VARDIN

hevur ársaðalfund sín á Parnasium á Hafnia miðvíkuvældi 21. mars kl. 8.

Dagsskrá eftir lógin.

NEVNDIN.